

ส่วนที่ 3

สรุปผลการดำเนินงาน

สรุป

การดำเนินงานโครงการ “รูปแบบการจัดกลไกการขับเคลื่อนระบบอาหารชุมชนในสถานศึกษาโดยใช้สถาบันการศึกษาเป็นแกนสำคัญในการวางรากฐานพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่” ระหว่างเดือนกันยายน 2565 ถึงเดือน พฤษภาคม 2566 ดังนี้

(1) การศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์อาหาร ระบบอาหารชุมชน การสำรวจสารเคมีตกค้างในวัตถุดิบอาหารประเภทผักและผลไม้ สำหรับโรงเรียนที่เข้าร่วมเครือข่าย 6 แห่ง โดยสุ่มสำรวจจากตลาดหลักในเขตอำเภอเมือง สันทรายและแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่พบการปนเปื้อนร้อยละ 56 ที่อยู่ในเกณฑ์เสี่ยงอันตรายและไม่ปลอดภัย นอกจากนี้ผลการสำรวจแหล่งผลิตพืชผัก 5 อำเภอ พบมีการจำหน่ายสารเคมีเกษตรเป็นจำนวนมาก ซึ่งบางชนิดมีกฎหมายห้ามใช้ในพื้นที่ปลูกผักและพื้นที่แหล่งต้นน้ำ โดยมูลค่าการซื้อต่อครั้งต่อรายเกษตรกร เฉลี่ย 2,780 บาท ซึ่งเกษตรกรใช้สารเคมี 2 สัปดาห์ต่อครั้ง นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรร้อยละ 66 ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมในการใช้สารเคมีเกษตรและร้อยละ 22 ใช้ในปริมาณที่มากกว่าข้อกำหนดระบุเอาไว้

(2) การสร้างกลไกขับเคลื่อนระบบอาหารชุมชน ได้พิจารณาถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการเรียนรู้ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติ จึงเน้นเรื่อง ระบบอาหารศึกษา (food education system) ซึ่งเป็นรูปแบบของกลไกขับเคลื่อนระบบอาหารอีกหนึ่งรูปแบบ โดยเลือกนักศึกษาเข้าร่วมเรียนรู้ ควบคู่กับการเขียนหนังสือชุดความรู้การเฝ้าระวังคุณภาพอาหาร ฯ ได้แก่

(2.1) การสร้างความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการผลิตวัตถุดิบอาหารอินทรีย์ มีนักศึกษารับฟังภาคทฤษฎี จำนวน 186 เข้าร่วมภาคปฏิบัติ จำนวน 74 คน

(2.2) การพัฒนากลุ่มนักศึกษาเป็นขบวนการเฝ้าระวังคุณภาพอาหาร มีนักศึกษาจำนวน 28 คน และได้กลายมาเป็นพี่เลี้ยงที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนโรงเรียนเครือข่ายทั้ง 6 แห่ง

(2.3) การสร้างการรับรู้ระบบอาหารชุมชนในสถานศึกษา ด้วยการจัดกิจกรรมเกี่ยวข้าวอินทรีย์ มีผู้เข้าร่วมงานจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และนักเรียนโรงเรียนสาธิตฯ รวม 350 คน การเปิดบูธบริการอาหารและเครื่องดื่มให้พลังงานแก่ผู้ร่วมกิจกรรมวิ่งการกุศลของมหาวิทยาลัยฯ โดยมีนักวิ่งกว่า 800 คน การเปิดร้านค้าอาหาร ขนม เครื่องดื่ม เพื่อสื่อสารความรู้ ความเข้าใจ และการฝึกทักษะการประกอบอาหาร การบริการอาหารของนักศึกษาโครงการครุรักษ์ถิ่น จำนวน 58 คน ในงานพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ 8 แห่ง การร่วมมือกับห้างโลตัส จัดกิจกรรม

“อาหารดีที่สอนน้อง” แก่นักเรียนจำนวนโรงเรียนบ้านสบเตี๊ยะจำนวน 80 รายทำให้เกิดการสร้างทัศนคติใหม่ต่อระบบอาหารและการประกอบอาหารที่เน้นความสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีประโยชน์ต่อสุขภาพและใช้วัตถุดิบที่มาราคาประหยัด

(2.4) จัดกิจกรรมเพื่อขยายผลการเรียนรู้ระบบอาหารด้วยฐานการเรียนรู้ 8 ฐาน แก่โรงเรียนเครือข่ายจำนวน 6 แห่ง มีคณะครูและนักเรียนรวมทั้งหมด 125 คน เข้าร่วมกิจกรรม เป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาการเรียนรู้ในโอกาสต่อไป

(2.5) ผลักดันเนื้อหาและกิจกรรมเกี่ยวข้องกับระบบอาหารชุมชนให้เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร นักศึกษาสาขาครุศาสตร์เพื่อเปิดโอกาสเลือกใช้เวลาว่างมาเรียนรู้ “เกษตรชุมชน” โดยมีนักศึกษาสมัครเข้าร่วมจำนวน 430 คน ที่จะดำเนินการพัฒนาความรู้ ถ่ายทอดทักษะการปฏิบัติตั้งแต่ปีการศึกษา 2566 จนนำไปสู่การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

(2.6) การเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ที่มีศักยภาพในการผลิตวัตถุดิบอาหารอินทรีย์เพื่อสร้างความเข้าใจและหารือในการวางแผนการผลิตวัตถุดิบอาหาร เพื่อป้อนให้ผู้ประกอบการในสถานศึกษา โดยมีองค์การตลาดสาขาลำพูน เป็นคนกลางในการสร้างความน่าเชื่อถือด้านปริมาณเพื่อความต่อเนื่อง การตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งกิจกรรมจะดำเนินการขยายผลในอนาคต

(3) การสังเคราะห์รูปแบบกลไกขับเคลื่อนระบบอาหารชุมชนในสถานศึกษาด้วยการวิเคราะห์ความยั่งยืน นโยบายการจัดการศึกษา และการวิเคราะห์ระบบอาหารชุมชน พบว่ากลไกสำคัญมี 2 ส่วน คือ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการสร้างสาระการเรียนรู้ เกี่ยวกับระบบอาหาร เป็น “ระบบเกษตร อาหาร และโภชนศาสตร์ศึกษา (system of agriculture, food and nutritional education, SAFNE)”

(4) การออกแบบกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเกี่ยวกับระบบอาหารชุมชน ประกอบด้วย

(4.1) การวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอจากภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างฉันทกัตต์และวิสัยทัศน์ร่วม

(4.2) การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับระบบอาหาร

(4.3) การออกแบบเครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบอาหารเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนผ่านด้วยกระบวนการทางสังคม (social transformation)

(4.4) การออกแบบการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ (interactive learning by practice)

(5) ข้อเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญ คือ การสร้างพื้นที่การเรียนรู้ระบบอาหารชุมชนทั้งที่เป็นพื้นที่จริงและพื้นที่บนแพลตฟอร์ม ของเครือข่ายการเรียนรู้และให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติด้วยการสอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้ให้อยู่ในงานมหกรรมต่าง ๆ การประกวด งานประเพณีท้องถิ่น ด้วยรูปแบบ เนื้อหาที่หลากหลาย เข้าถึงง่ายและเข้าใจง่าย